

«Робота на шахті — це спосіб жінок долучитися до оборони країни, підтримуючи українську економіку» — репортаж The New York Times з активів Метінвесту та ДТЕК

Одне з провідних світових медіа The New York Times на прикладах Метінвесту і ДТЕК розповіло історії українських жінок, які в скрутні для країни часи опановують історично чоловічі професії.

Дедалі більше жінок замінюють чоловіків, мобілізованих до армії. Але їх недостатньо, щоб компенсувати дефіцит кадрів, який впливає на економіку.

Нещодавнім ранком на сході України працівниця шахти Каріна Яцина працювала на конвеєрній стрічці в тунелі глибиною 1200 футів. У кінці шахти мерехтіли ліхтарі, підсвічуючи шахтарів, що розробляли вугільні пласти.

Ще півтора року тому 21-річна Яцина працювала нянею. Тоді друзі їй розповіли, що на шахту в східному місті Павлоград наймають жінок, щоб замінити чоловіків, яких призвали до армії. Зарплата була гарною, а пенсія — щедрою. Незабаром Каріна Яцина вже крокувала лабіринтом тунелів шахти з налобним ліхтариком, прикріпленим до її червоного шолома.

«Я б ніколи не подумала, що буду працювати на шахті. Я ніколи не могла собі цього уявити», — говорить Яцина під час короткого перепочинку в задушливому тунелі.

Каріна Яцина — одна зі 130 жінок, які почали працювати під землею на шахті в Павлограді від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну в лютому 2022 року. Сьогодні вони працюють інспекторками з техніки безпеки на конвеєрах, які підіймають вугілля на поверхню, або керують поїздами, що курсують між різними ділянками шахти.

«Їхня допомога величезна, оскільки багато чоловіків пішли воювати й більше не можуть працювати», — каже Сергій Фараонов, заступник директора шахти, що належить ДТЕК, найбільшій приватній енергетичній компанії в Україні. За його словами, мобілізували близько 1000 чоловіків-працівників шахти, а це приблизно п'ята частина всього персоналу. Щоб компенсувати цей дефіцит, шахта прийняла на роботу 330 жінок.

Це відображає загальноукраїнську тенденцію, коли жінки все частіше обіймають посади, на яких раніше переважали чоловіки, через скорочення кількості працівників-чоловіків внаслідок мобілізації. Вони стали водійками вантажівок та автобусів, зварювальницями на металургійних заводах та працівницями на складах. Тисячі жінок також добровільно долучилися до армії.

У такий спосіб ці жінки змінюють українські трудові ресурси, де традиційно переважають чоловіки, та долають упередження, що, за словами експертів, довгий час залишалися спадком від Радянського Союзу.

«Жінок сприймали як працівників другого сорту та менш надійних», — говорить Гліб Вишлінський, виконавчий директор київського Центру економічної стратегії.

Вишлінський зазначив, що українських жінок довго не допускали до певних робіт не лише через фізичні вимоги, але й через те, що такі ролі вважалися занадто складними для них. За його словами, жінки могли водити тролейбуси, але не потяги. «Усе це було сповнене стереотипами», - додав він.

Нинішній приплив жінок на український ринок праці нагадує роль британських муціонеток, що працювали на оборонних заводах під час Першої світової війни, а також жінок США, яких на культових плакатах Другої світової війни уособлювала Розі-клепальниця.

Проте навіть збільшення частки жінок на ринку праці не зможе повністю замінити усіх чоловіків-працівників, кажуть економісти. Згідно з нещодавнім опитуванням, три чверті українських роботодавців відчувають дефіцит кадрів.

За даними Світового банку, до початку війни 47% українських жінок працювали. Гліб Вишлінський зазначив, що з того часу близько 1,5 мільйона жінок, що працюють, або близько 13% від загальної кількості, виїхали з України.

«Частка жінок, які зараз працюють в Україні, вища, ніж до війни, — каже Вишлінський. Проте занадто багато жінок виїхало з України, аби країна змогла подолати дефіцит кадрів.

Збільшення кількості жінок у робочих професіях особливо помітне в гірничодобувній промисловості.

Після вторгнення росії у 2022 році український уряд призупинив дію закону, який забороняв жінкам працювати під землею та в «шкідливих або небезпечних» умовах. Тепер їх можна часто зустріти в ліфтових шахтах, які спускають працівників на глибину.

«Я здивувався. Незвично бачити жінку з лопатою, яка виконує чоловічу роботу», — каже Дмитро Тобалов, 28-річний шахтар, після того, як жінка пройшла повз нього та інших кремезних шахтарів, що відпочивали на лавках у тунелі, чекаючи на ліфт, щоб вийти з шахти.

Дмитро Тобалов, який працює на шахті в Покровську Донецької області, розповідає, що з його групи шахтарів до армії пішли 12 чоловіків, яких замінили 10 чоловіків і дві жінки. «Вони чудово справляються», — говорить він про жінок.

Кілька жінок розповіли, що пішли працювати на шахту в Покровську, яка належить Групі Метінвест, найбільшому виробнику сталі в Україні, тому що компанія пропонувала стабільну роботу в умовах зруйнованої війною економіки. 30-річна Валентина Коротасева, колишня продавчиня з Покровська, розповіла, що втратила роботу після того, як біля магазину впала російська ракета, що змусило власників зібрати речі та виїхати. Зараз вона працює кранівницею на шахті, переміщуючи великі металеві машини, які ремонтують на складі.

Як довго Коротасева зможе залишатися на своїй роботі, залежатиме від ситуації на лінії фронту. Останніми тижнями російські війська наближаються до Покровська. Росія часто обстрілює цей район, і керівництво шахти розробило плани евакуації на випадок, якщо залишатися там стане надто небезпечно.

Декілька жінок зазначили, що робота на шахті — це спосіб долучитися до оборони країни, підтримуючи українську економіку, поки чоловіки воюють на фронті. Вугільні шахти стали рятівним колом для багатьох містечок і міст на сході України, забезпечуючи роботою десятки тисяч людей та роблячи значний внесок до державного бюджету через податки.

Юлія Коба, колишня дитяча психологиня, яка в червні прийшла на шахту в Покровську оператором конвеєрної стрічки, описала цю роботу як багатогранну, де жінки в тилу підтримують чоловіків на передовій. «Вони там, а ми тут», — каже вона.

Коба розповідає, що колеги-чоловіки були скептично налаштовані, коли вона обійняла нову посаду, а деякі вважали, що жінкам не місце в темних і запилених тунелях шахти.

«Що ти робиш? Чому ти тут, а не десь на поверхні?» — запитували її.

Але з часом, додала Юлія Коба, чоловіки поступово позбувалися гендерних стереотипів і розуміли, що жінки можуть виконувати цю роботу так само добре, як і чоловіки. «Якщо жінки йдуть служити до збройних сил, то чому вони не можуть обіймати традиційно чоловічі посади на шахті?» — говорить вона.

Компанії також намагаються залучити більше жінок на ринок праці за допомогою навчальних програм.

Шахта в Покровську на початку цього року започаткувала програму, що дала змогу 32 жінкам працювати під землею. Шведська громадська організація Reskilling Ukraine пропонує пришвидшені навчальні курси для жінок, які бажають стати водійками вантажівок. Цього року подали заявки понад 1000 жінок, але організація має кошти на навчання лише 350, повідомляє Олександра Панасюк, координаторка програми.

«Багато жінок хотіли бути водійками, але довгий час суспільство не дозволяло їм цього робити. Це змінюється», — каже Панасюк.

На павлоградській шахті кілька жінок, найнятих на роботу під час війни, тепер сподіваються зробити кар'єру. Каріна Яцина, колишня няня, а нині операторка конвеєрної стрічки, говорить, що вона хотіла б стати електромеханіком. «Я про це думала. Мені тут подобається», — каже вона, й на її юному обличчі з'являється ледь помітна усмішка.

|

The New York Times

<https://metinvestholding.com/ua/media/news/robota-na-shaht-е-е-sposb-zhnok-doluchitsya-do-oboroni-krani-pdtrimuyuchi-ukrainsku-ekonomku-reportazh-the-new-york-times-z-aktivn-metinvest-ta-dtek>